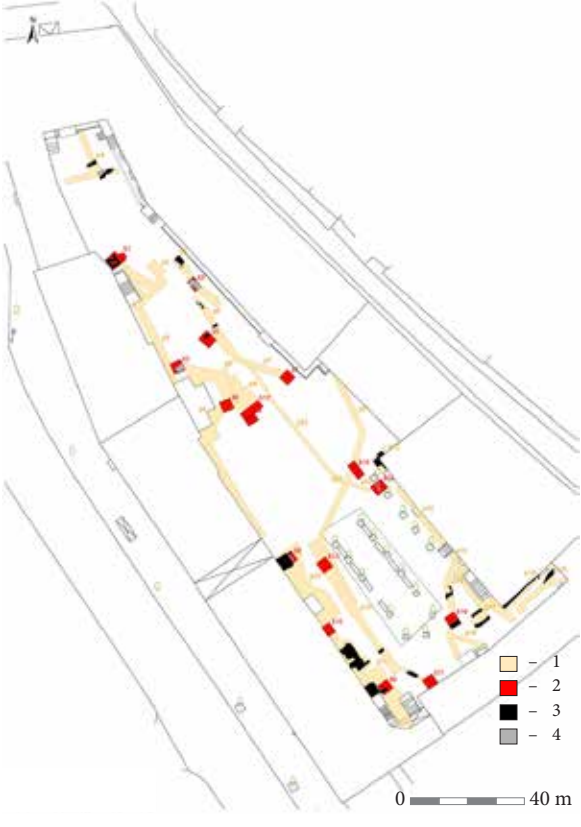
of that period (Fig. 2:4) together with a relief decorated belt buckle, a lead ball, an iron heel plate, and a Christine Rīga shilling (1632–1654) (Figs. 2:5, 6, 7, 8). Sterile soil was reached at a depth of 2.1–2.5 m (Fig. 3). From a depth of 1.15 m at A. Smetonos St. 8 lay second half of the 19th – first half of the 20th-century stone paving (Fig. 4) atop a fill layer containing 17th–19th-century finds and an 1827 3-groat coin (Fig. 5:1) and from a depth of 2.2–2.75 m a 17th-century cultural layer with potsherds characteristic of that period (Fig. 5:2) and animal bones. A 2.45 m thick fill layer with 19th–20th-century finds was discovered at Upės St. 6.

1 pav. Tyrimų vietos suvestinis planas: 1 – 2020 m. žvalgyti ir tirti plotai; 2 – 2020 m. tirti šurfai; 3 – mūras; 4 – grindinys. D. Kontrimo brėž.

Fig. 1. Synoptic plan of the investigation site: 1 – areas surveyed and excavated in 2020; 2 – 2020 test pits; 3 – masonry wall; 4 – paving.

Darius Kontrimas

Tyrimai Trakų gatvėje 1

2020 m. Vilniaus miesto gynybinės sienos atkarpos tarp Trakų–Rūdninkų vartų Š dalies liekanų, Juozapo Tiškevičiaus rūmų ir kitų pastatų komplekso (UK 44178) teritorijose, Trakų g. 1 vidiniame kieme, suprojektuotų naujų inžinerinių tinklų vietose atlikti archeologiniai tyrimai, kurių metu ištirta 16 šurfų (71,65 m²) ir žvalgytas 476 m² plotas – 22 plotai (1 pav.). Anksčiau archeologiniai tyrimai Trakų g. 1 vidiniame kieme vykdyti 2013 (*ATL 2013 metais*, 2014, p. 521), 2016 (*ATL 2017 metais*, 2018, p. 501–503) ir 2018 m. (*ATL 2018 metais*, 2019, p. 453–456).

Istorinių žinių apie tiriamą vietą nėra daug. 1503–1522 m. centrinę Vilniaus miesto dalį apjuosus mūrine gynybine siena su vartais, tirtas sklypas atsidūrė vidinėje gynybinės sienos pusėje. XVI a. – XVII a. I pusėje gynybinės sienos vidiniame perimetre, taip pat dabartiniame Vilniaus senamiesčio 29 kvartale būta gynybiniais tikslais neužstatytos zonos – pravažiavimo kelio. XIX a. pradžioje gynybinė siena beveik visiškai nugriauta. Tikėtina, kad gynybinės sienos liekanų yra išlikę pastatų komplekso Pylimo g. 26 / Trakų g. 1 pastatų (Pylimo) gatvės fasaduose ar fasadų sienoms gynybinės sienos liekanos panaudotos kaip pamatai. Vilniaus praeitį tyrinėjęs Marjanas Moreliovskis nurodo, kad sienos atkarpoje tarp Trakų ir Rūdninkų vartų, posūkių vietose yra buvę 2 apvalūs bokštai. Jie esą parodyti XVIII a. Use-

lovičiaus Vilniaus ir jo dvarelių plane, buvusiame inžinieriaus Valickio rinkinyje (*VAA*, f. 1019, ap. 11, b. 4358(311)).

Teritorijoje prie Trakų gatvės XVII–XVIII a. buvo amatininkų namai, sklype Trakų g. 1 – odos išdirbėjų – baltušnikų cecho namas (*VAA*, f. 1019, ap. 11, b. 6762). 1715 m. cecho namą įsigijo Jonas Pensas. Pardavimo akte teigiama, kad namas stovi prie Trakų vartų ir yra visai sugriuvęs. Naujasis savininkas jį atstatė. Namas 1737 m. vadinosi Aleksandro rūmais – vyskupo Aleksandro Tiškevičiaus vardu. Jam priklausė ir dabartinis namas Trakų g. 2. Nuo 1775 m. namą valdė Tiškevičių giminaičiai Karpiai. Jiems valdant rūmus perstatė Laurynas Stuoka-Gucevičius iš ten anksčiau stovėjusio namo. Vėliau šie rūmai tapo Tiškevičių nuosavybe. Be pagrindinio Tiškevičių rūmų korpuso, kieme dar stovėjo dviaukštis mūrinis pastatas su rūsiais, vienaukštis mūrinis pastatas, 8 sandėliai ir 7 arklidės.

Tirtame kieme fiksuoti stori 0,8–1,5 m, o vietomis (prie esamų pastatų) ir iki 2 m storio maišyto piltinio pobūdžio grunto sluoksniai, susiformavę XIX a. pradžioje griaunant Vilniaus miesto gynybinę sieną, statant ir perstatinėjant pastatus, bei kitų su grunto kasimu XX a. susijusių darbų metu.

Šurfo 2 PR dalyje 1,7–1,9 m gylyje atidengtas grindinio fragmentas – struktūra 2, preliminariai datuojamas XVII a. Šurfe iki 1,2–1,5 m gylio fiksuoti piltinio pobūdžio grunto sluoksniai su pavieniais XVI–XIX a. radiniais. Įžemis fiksuotas 2,3–2,4 m gylyje. 1,2–1,4 m gylyje fiksuotas 15–65 cm storio pilko smėlio sluoksnis – XVII a. kultūrinio sluoksnio horizontas. Šiame sluoksnyje rasta žiestų glazūruotų ir neglazūruotų puodų šukių, keptuvių fragmentų, žalia, mėlyna, geltona, balta glazūra dengtų plokštinių, karnizinių koklių fragmentų, kaltinių vinių, čerpių šukių, Jono Kazimiero šilingas. 1,5–1,8 m gylyje fiksuotas 20–50 cm storio juodo smėlio sluoksnis. Viršutinis jo horizontas datuojamas XVI a. – XVII a. I puse (kartu su buitine keramika rastas ir Žygimanto Augusto pusgrašis), apatinis jo horizontas pagal aptiktas apžiestų puodų šukes preliminariai gali būti datuojamas XIV–XV a. 2–2,2 m gylyje fiksuotas 3–25 cm storio eolinio smėlio sluoksnis. Po juo fiksuotas tamsiai pilko smėlio sluoksnelis, kuriame aptikta tik viena apžiesto puodo sienelės šukė – preliminariai šis sluoksnis gali būti datuojamas XIV a. – XV a. I puse. Eolinio smėlio horizonte fiksuoti 3 įgilinti objektai. Objektų 1 ir 3 užpilduose jokių radinių neaptikta. Objekto 2 užpilde rasta viena apžiesto puodo šukė.

Šurfe 3 1–1,1 m gylyje atidengtas smulkių riedulių grindinys, preliminariai datuojamas XVIII a. 1,2–1,3 m gylyje fiksuotas 40–60 cm storio eolinio smulkaus smėlio sluoksnis. Šurfas tirtas iki 2,2 m gylio, dėl iš pjūvių byrančio eolinio smėlio tolesnė stratigrafija nustatyta kalamuoju gruntotraukiu. Įžemis – gelsvas smulkus smėlis fiksuotas 2,5 m gylyje. 1,8 m gylyje fiksuotas juodas smulkus smėlis – XVI–XVII a. kultūrinio sluoksnio horizontas, po kuriuo esantis rudo smėlio sluoksnis interpretuotas kaip XIV–XV a. kultūrinio sluoksnio horizontas. Šiame sluoksnyje rastas sidabro lydinio fragmentas (2 pav.).

Šurfo 5 ŠV dalyje 90–100 cm gylyje atidengtas preliminariai XVIII–XIX a. datuojamas mūro fragmentas. 1,1–1,5 m gylyje fiksuotas

2 pav. Sidabro lydinys. D. Kontrimo nuotr.

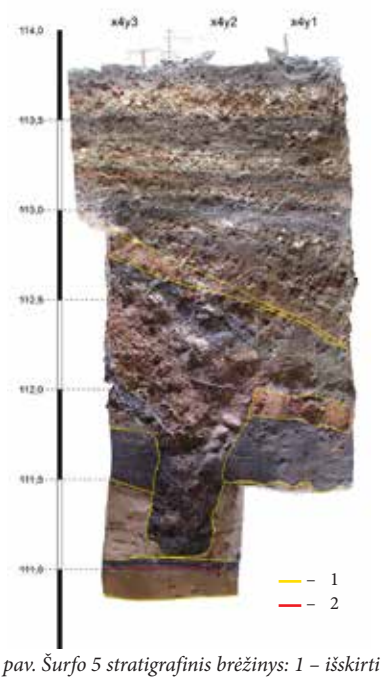
Fig. 2. A silver bar. Photo by D. Kontrimas.

30–95 cm storio pilko, juodo molingo smėlio sluoksnis – XVI–XVII a. kultūrinio sluoksnio horizontas. Šiame sluoksnyje rasta daug žiestų neglazūruotų puodų šukių, žaliai ir rudai glazūruotų žiestų puodų šukių, žiesta taupyklė, žaliai glazūruotų karnizinių, plokštinių koklių fragmentų, dubeninių koklių fragmentų, geležinis peilis, kaltinių vinių, varinis apkalas, antpirštis, varinis žiedelis, čerpių šukių, du Jono Kazimiero šilingai. 2 m gylyje fiksuotas 30–35 cm storio juodo smėlio sluoksnis interpretuojamas kaip XIV–XV a. kultūrinio sluoksnio horizontas. Šiame sluoksnyje rasta apžiestų puodų šukių, tarp kurių buvo fragmentų, puoštų bangelės, įspaudų, įkartų ornamentu (3 pav.). 2,3–2,4 m gylyje fiksuotas pilkai rusvo smėlio sluoksnis interpretuojamas kaip eolinės kilmės. Šiame sluoksnyje jokių radinių neaptikta. Po eolinio smėlio sluoksniu fiksuotas 5 cm storio juosvo, tamsiai pilko smėlio sluoksnis interpretuojamas kaip pirminis iki intensyvesnio apgyvendinimo

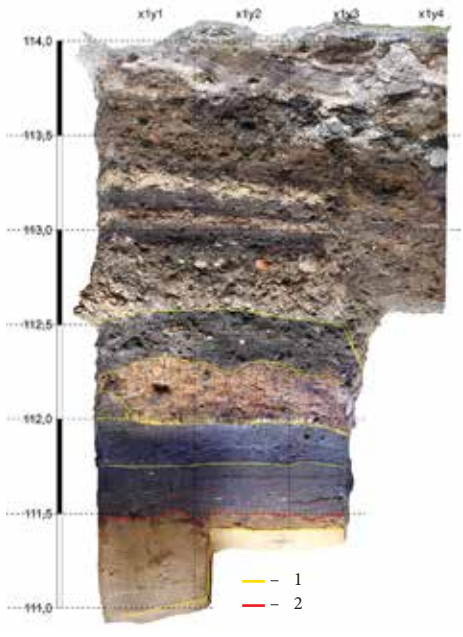
3 pav. Apžiesta keramika. D. Kontrimo nuotr.

Fig. 3. Partly thrown pottery.

4 pav. Šurfo 5 stratigrafinis brėžinys: 1 – išskirti horizontai; 2 – įžemis. D. Kontrimo brėž.

Fig. 4. Stratigraphic schematic of test pit 5: 1 – distinguished horizons; 2 – sterile soil.

5 pav. Šurfo 6 stratigrafinis brėžinys: 1 – išskirti horizontai; 2 – įžemis. D. Kontrimo brėž.

Fig. 5. Stratigraphic schematic of test pit 6: 1 – distinguished horizons; 2 – sterile soil.

buvęs dirvožemio sluoksnis, jame taip pat jokių radinių neaptikta. Įžemis fiksuotas 2,8 m gylyje (4 pav.). Eolinio smėlio horizonte fiksuoti du įgilinti objektai (objektai 4 ir 5). Objektas 4 – užpilde rastas puodo kaklelis, puoštas bangelės ornamentu. Objektas 5 vos 5 cm gylio, jo užpilde jokių radinių neaptikta.

Šurfe 6 iki 1,5 m gylio fiksuoti piltinio pobūdžio grunto sluoksniai. 1,5 m gylyje fiksuotas 50–70 cm storio XVI a. – XVII a. I pusės kultūrinis sluoksnis. 2–2,1 m gylyje fiksuotas 15–25 cm storio juodo smėlio sluoksnis, interpretuojamas kaip XVI a. – XVII a. I pusės kultūrinio sluoksnio horizontas. Šiame sluoksnyje rasta žiestų puodų šukių, žaliai glazūruotų augaliniu ornamentu puoštų koklių fragmentų, treliažo ornamentu puoštų koklių, Jono Kazimiero šilingas, muškietos kulka. 2,2–2,3 m gylyje fiksuotas 25–30 cm storio juosvo, tamsiai pilko smėlio sluoksnis, interpretuojamas kaip XIV–XV a. kultūrinio sluoksnio horizontas. Šiame sluoksnyje rasta apžiestų neornamentuotų ir bangelės, horizontalių linijų ornamentu puoštų puodų šukių. Įžemio horizontas pasiektas 2,5–2,6 m gylyje (5 pav.).

Šurfe 7 iki 1,7 m gylio fiksuoti piltinio pobūdžio grunto sluoksniai. 3–3,1 m gylyje fiksuotas įžemis – gelsvas smulkus smėlis. 1,6–1,7 m gylyje fiksuotas 50–60 cm storio apardytas XVII a. kultūrinio sluoksnio horizontas. Šiuose sluoksniuose aptikta žiestų puodų šukių, žaliai glazūruotų augaliniu ir geometriniu ornamentu puoštų koklių fragmentų, karnizinių koklių su angelo atvaizdu, muškietos skiltuvas. 2–2,3 m gylyje fiksuotas 35–45 cm storio juosvo, tamsiai pilko smėlio sluoksnis, interpretuojamas kaip XVI a. – XVII a. I pusės kultūrinio sluoksnio horizontas. Šiame sluoksnyje rasta žiestų puodų šukių, žaliai glazūruotų augaliniu ornamentu puoštų koklių. 2,6–2,7 m gylyje fiksuotas 25–35 cm storio juodo smėlio sluoksnis, interpretuojamas kaip XIV–XV a. kultūrinio sluoksnio horizontas. Jame rasta apžiestų puodų šukių, vienas puodo kaklelis, puoštas bangelės ornamentu.

Šurfo 8 V dalyje 20–30 cm gylyje buvo atidengtas XIX a. – XX a. I pusės mūras – struktūra 5 (matomas 1938 m. plane). Mūras išlikęs prastai – didžioji dalis plytų sutrupėjusios. Į R nuo mūro 10–15 cm žemiau jo paviršiaus atidengtas nedidelių riedulių grindinys ar nuogrinda – struktūra 6. Šurfo Š dalyje 1,7–1,8 m gylyje atidengtas mūro fragmentas – rieduliai, rišti moliu, – struktūra 7, datuojama XVII a. Šurfe įžemis nepasiektas dėl saugumo sumetimų, tirta iki 2,2 m gylio. Iki 1,4 m gylio fiksuotas piltinio pobūdžio sluoksnis. 1,45–1,5 m gylyje fiksuotas 60–65 cm storio pilko smėlio sluoksnis, interpretuojamas kaip XVI–XVII a. kultūrinio sluoksnio horizontas. 2–2,1 m gylyje fiksuotas pilkšvo smėlio sluoksnis, interpretuojamas kaip XIV–XV a. kultūrinio sluoksnio horizontas – jame aptikta apžiestų puodų šukių, viena kurių puošta įkartų ornamentu.

Šurfo 9 P dalyje 40–50 cm aukštyje atidengtas mūro fragmentas (struktūra 8), datuojamas XIX a. pabaiga – XX a. pradžia. Šurfe iki 1,5 m gylio, o V pusėje ir iki pat įžemio horizonto fiksuoti piltinio pobūdžio grunto sluoksniai. Įžemis – gelsvas smulkus smėlis fiksuotas 2,2–2,4 m gylyje. 1,5–1,6 m gylyje fiksuotas juodo smėlio sluoksnis – XVI–XVII a. kultūrinio sluoksnio horizontas.

Šurfe 10 iki 1,2 m gylio fiksuoti piltinio pobūdžio grunto sluoksniai. 1,5 m gylyje fiksuotas 60–70 cm storio juodo smėlio kultūrinio sluoksnio horizontas, datuojamas XVI–XVII a. (aptikta glazūruotų ir neglazūruotų žiestų puodų šukių, žaliai glazūruotų augaliniu ornamentu puoštų koklių fragmentų, žaliai glazūruotų herbinių koklių fragmentų). 2,1 m gylyje fiksuotas įžemis – gelsvas smulkus smėlis.

6 pav. XVI a. – XVII a. I pusės kokliai.
D. Kontrimo nuotr.

Fig. 6. 16th – first half of the 17th-century stove tiles.

Šurfe 11 iki 1,1–1,4 m gylio fiksuoti piltinio pobūdžio grunto sluoksniai. Įžemis – gelsvas rudas smulkus smėlis fiksuotas 2,1–2,6 m gylyje. 1,1–1,2 m gylyje fiksuotas 30–35 cm pilko žvyringo smėlio sluoksnis, interpretuojamas kaip apardytas XVII a. kultūrinis sluoksnis. 1,4–1,5 m gylyje fiksuotas 30–40 cm storio juosvo, tamsiai pilko smėlio sluoksnis, interpretuojamas kaip XVI–XVII a. kultūrinio sluoksnio horizontas. Šiame sluoksnyje rasta žiestų glazūruotų ir neglazūruotų puodų šukių, žaliai glazūruotų, augaliniu ornamentu puoštų koklių fragmentų, švininis lango rėmelis, Jono Kazimiero šilingas. 1,8–2 m gylyje fiksuotas 30–70 cm storio pilkai rudo smėlio sluoksnis, interpretuojamas kaip difuzinis galbūt eolinio smėlio (panašaus į fiksuotą šurfuose 2, 3 ir 5) ir juosvo smėlio XIV–XV a. kultūrinis sluoksnis.

Šurfe 12 iki 1,5–1,7 m gylio fiksuoti piltinio pobūdžio grunto sluoksniai. Įžemis – gelsvai rudas smėlis fiksuotas 2,5–2,65 m gylyje. 1,5–1,7 m gylyje fiksuotas 15–20 cm storio pilko smėlio sluoksnis, interpretuojamas kaip XVI–XVII a. kultūrinio sluoksnio horizontas. Šiame sluoksnyje rasta žiestų žaliai ir rudai glazūruotų puodų šukių, neglazūruotų žiestų puodų šukių, žaliai glazūruotų augaliniu ir geometriniu ornamentu puoštų plokštinių, karnizinių koklių, žaliai glazūruoto herbinio koklio fragmentas, žaliai glazūruotas koklis–karūnėlė (6 pav.), geležinis peilis, varinis apkalas, Stepono Batoro dvidenaris. Šurfo PV dalyje 2,2–2,4 m gylyje fiksuotas 20–25 juodo smėlio sluoksnis, interpretuojamas kaip XIV–XV a. kultūrinio sluoksnio horizontas. Šiame sluoksnyje aptikta apžiestų puodų šukių. Šurfo PR dalyje XVI–XVII ir XIV–XV a. horizontai susimaišę.

Šurfe 13 iki 1,5–1,7 m gylio fiksuoti piltinio pobūdžio grunto sluoksniai. Įžemis – gelsvai rudas smėlis pasiektas 2,6–3,6 cm gylyje. 1,5–1,75 m gylyje fiksuotas 30–60 cm pilko žvyringo smėlio sluoksnis, interpretuojamas kaip apardytas XVII–XVIII a. kultūrinio sluoksnio horizontas. 2–2,6 m gylyje fiksuotas pilko smėlio sluoksnis – XVI–XVII a. kultūrinio sluoksnio horizontas. Šiame sluoksnyje rasta žiestų glazūruotų ir neglazūruotų puodų šukių, dubeninio koklio fragmentas, žaliai glazūruoto augaliniu ornamentu puošto koklio fragmentas. 2,8–3,2 m gylyje fiksuotas XVI–XVII a. apardytas XIV–XV a. kultūrinio sluoksnio horizontas.

Šurfe 14 1,8 m gylyje atidengtas nedidelis mažų riedulių grindinio fragmentas – struktūra 9. Iki grindinio fiksuoti grunto sluoksniai priskiriami piltiniams. 2,2–2,3 m gylyje atidengtas pastato pamato arba krosnies pado fragmentas (struktūra 10), kuris yra 90 cm pločio ir susideda iš plūkto molio ir riedulių. Struktūra pagal greta aptiktus radinius (neglazūruotų koklių šukes) preliminariai datuojama XVI a. – XVII a. I puse.

Šurfas 15 tirtas iki projektinio 1,5 m gylio. Šurfo PV dalyje iki 1,4 m gylio fiksuoti piltinio pobūdžio grunto sluoksniai. Šurfo ŠR dalyje 90–100 cm gylyje fiksuotas 20–50 cm storio juodo smėlio su griuvenomis sluoksnis, žemėjantis ir storėjantis PR–ŠV kryptimi – apardytas kultūrinis sluoksnis su XVI–XVIII a. radiniais.

Šurfe 16 dėl aptikto mūro (struktūra 11) įžemis nebuvo pasiektas. Šurfo P–PV dalyse 1,4 m gylyje atidengtos dvi mūrinės sienos (pastato kampas). Plytos 31–34x15–17x6,5–8 cm dydžio, rištos kalkiniu skiediniu. Plytų mūras yra 50–60 cm aukščio – 6 plytų eilės (septintoji apatinė plytų eilė išlygina apatinę mūro dalį). Apatinę sienos dalį sudaro viena akmenų eilė, tarp kurių tarpai užpildyti skiediniu ir apskaldytomis plytomis. Preliminariai mūras datuojamas XIX a. viduriu. Šurfe įžemis nepasiektas – tirta iki 2,6 m gylio. Aiškūs stratigrafiniai horizontai pastato vietoje neišskiriami – vidinė pastato dalis užpildyta pastato griuvenomis ir moliu.

Plote 1 40–50 cm gylyje atidengtas 50–80 cm pločio statinio pamato fragmentas (struktūra 12) – kalkinis skiedinys su keliais plytų fragmentais. Mūras datuojamas XIX a. Pamatas orientuotas PV–ŠR kryptimi. 60–80 cm gylyje atidengtas kitas kito statinio pamato fragmentas (struktūra 13). Pamatas yra 80 cm pločio, susideda iš kalkiniu skiediniu rištų plytų ir vienos akmenų eilės. Mūras datuojamas XVI a. Ties jo apačia atidengtas smulkių riedulių grindinio ar nuogrindos fragmentas (struktūra 14). Ploto Š dalyje 5 50–70 cm gylyje atidengtas mūro fragmentas (struktūra 15) iš kalkiniu skiediniu rištų plytų ir kelių riedulių. Mūras datuojamas XIX a. pabaiga – XX a. pradžia. Greta mūro atidengtas nedidelis grindinio fragmentas (struktūra 16).

Plote 6 0,9–1 m gylyje atidengtas statinio pamato fragmentas (struktūra 17) – plytos ir vienas riedulys, rišti moliu. Greta atidengtas ir grindinio fragmentas (struktūra 18). 3,5 m atstumu į PR 1 m gylyje atidengtas dar vienas statinio pamato fragmentas (struktūra 19) – moliu rištos plytos. Plytos išlikusios fragmentiškai, skeltos per pusę. Pamatas 40–45 cm pločio, orientuotas PV–ŠR kryptimi. Fiksuotos struktūros preliminariai datuojamos XIX a. pabaiga – XX a. pradžia.

Plote 10 30–40 cm gylyje atidengtas statinio pamato fragmentas (struktūra 20). Pamatas yra 60–65 cm pločio, išlikusi dalis yra 50–60 cm aukščio. 5,5 m atstumu į PR atidengtas kitas statinio pamato fragmentas (struktūra 21). Pamatas yra 1,6–1,7 m pločio. Aptiktos struktūros preliminariai datuojamos XIX a. pabaiga – XX a. pradžia.

Plote 11 atidengta sienos dalis, kuri jau fiksuota šurfe 9 (struktūra 8). Siena yra 70–75 cm pločio. Prie esamų pastatų fasadine dalimi atidengta platesnė mūro dalis yra 1938 m. plane matoma struktūra (laiptinė, priestatas). Aptiktos mūrinės struktūros datuojamos XIX a. pabaiga – XX a. pradžia. ***Plote 12*** atidengtas su esamo pastato cokoline dalimi besijungiantis mūras, datuojamas XIX a. pabaiga – XX a. pradžia. ***Plote 15*** 50 cm gylyje fiksuotas mūrinio pastato pamato fragmentas (struktūra 24). Kalkiniu skiediniu rištų plytų mūras išlikęs labai fragmentiškai. Fiksuotas mūras preliminariai datuojamas XIX a. viduriu. ***Plote 16*** atidengtas dar vienas identiškas mūro fragmentas. Mūras (pratęsus spėjamą kampo kryptį) turėtų su plote 15 fiksuotu mūru sudaryti statų kampą ir, tikėtina, yra to paties XIX a. vidurio statinio. ***Plote 17*** 1–1,4 m gylyje atidengtos dvi mūrinės sienos (struktūros 26 ir 27), datuojamos XIX a. viduriu. ***Plote 19*** aptiktas prastai išlikęs mūro fragmentas taip pat datuotas XIX a. viduriu ir gali priklausyti tam pačiam statiniui kaip ir šurfe 16 aptiktas mūras.

Iš turimų istorinių Vilniaus miesto planų daugiausia informacijos apie tiriamą vietą suteikia 1801 m. planas. Jame kiemo PR dalyje matomas didelis mūrinis pastatas, o į P–PV nuo jo punktyrine linija pažymėtas neaiškus statinys (galbūt tuo metu dar statomas). Tikėtina, kad šio statinio fragmentai ir galėjo būti aptikti šurfe

9, plotuose 10, 11 ir 19 (struktūros 8, 20, 21, 22, 28). Šurfe 16 fiksuota struktūra 25 ir plote 17 fiksuota struktūra 26, sprendžiant iš mūro sudėties ir krypties, yra to paties statinio ir taip pat dalinai koreliuoja su 1801 m. plane vaizduojama situacija. 1864 m. Jono Tiškevičiaus statybiniame plane žvalgytų plotų 10, 15 ir 16 (struktūros 21, 24 ir 25) vietoje pažymėti mediniai statiniai. 1938 m. plane plotų 11, 20 ir šurfo 1 vietoje matomi nedideli statiniai (priestatėliai), kurie greičiausiai ir buvo aptikti tyrimų metu (struktūros 5, 8, 22).

The Investigation at Trakų St. 1

In 2020, a field evaluation (16 test pits (71.65 m^2)) and survey (476 m^2 (22 areas)) were conducted in the vicinity of the remnants of the N part of the section of the Vilnius city defensive wall between the Trakai and Rūdninkai Gates and on the grounds of the Juozapas Tiškevičius palace building complex at Trakų St. 1 (Fig. 1). The investigation in the courtyard revealed layers, 0.8–1.5 m thick, and in places (near existing buildings) up to 2 m thick, of mixed fill soil that were created from the early 19th century in demolishing the Vilnius City defensive wall, erecting and rebuilding buildings, and other 20th-century earthwork. Test pits 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, and 13 contained a 0.5–1.2 m thick, 14th–17th-century cultural layer (Figs. 4, 5) with contemporaneous finds (Figs. 2, 3, 6). The earliest 14th–15th-century cultural layer horizon was recorded in test pits 2, 3, 5–8, 11, and 12. At a depth of 1.2–2.5 m in test pits 2, 3 and 5 lay a 5–50 cm thick layer of aeolian sand, between which and the sterile soil horizon was a 2–10 cm thick layer of dark grey, blackish humous sand preliminarily dated to the 14th – early 15th centuries (and containing only one sherd of a partly thrown pot). Five sunken objects were recorded in the aeolian sand horizon in test pits 2 and 5. 28 16th – first half of the 20th-century structures (paving, masonry walls,, and wall fragments) were recorded in test pits 1–5, 8, 9, 14, and 16 and in surveyed areas 1, 5, 6, 10–12, 15, 16, 17, and 19.

Mindaugas Mačiulis

Tyrinėjimai Bokšto gatvėje 21A

2020 m. Vilniuje, sklype Bokšto g. 21A, P dalyje, sode, bandomajam geoterminio gręžimo procesui skirtos laikinos prieduobės vietoje atlikti žvalgomieji tyrimai. Jų metu rankiniu būdu iki įžemio ištirtas 4x1,5 m dydžio šurfas. Iš viso ištirtas 6 m^2 plotas (1 pav.). Ankstyviausio sklype užstatymo pėdsakai (remiantis architekto tyrėjo R. Zilinsko nuomone) stebimi nuo XV a. Minima, jog mūrinių pastatų sklype pagausėjo XVIII a. II pusėje, keičiantis sklypo savininkams. XIX a. minima, jog šioje vietoje buvęs dvarelis su jam priklausančiais pastatais.

Sklype įvairių apimčių tyrimai vyko nuo XX a. 8 dešimtmečio. Naujausių tyrimų informacija publikuota (*ATL 2004 metais*, 2005, p. 214; *ATL 2006 metais*, 2007, p. 395–397; *ATL 2012 metais*, 2013, p. 601–603). Trumpai apibendrinant tyrimus, nustatyta, jog sklypo P dalyje (dabartiniame sode) bendrai kultūrinis sluoksnis buvo iki 2,4 m storio. Ankstyviausi horizontai datuoti XVII a. Storiausi, iki 3,7 m, sluoksniai fiksuoti Š sklypo dalyje, kur apatiniai sluoksniai stebimi nuo XIV a.

Tyrimų metu ***šurfe 1*** rasti iki 2 m bendro storio kultūriniai sluoksniai, datuojami nuo XVII iki XX a. vidurio (2 pav.). Visi šurfe rasti sluoksniai storėja ir leidžiasi P–Š kryptimis. Šurfe po 25–30 cm storio miškožemio sluoksniu rastas 50–80 cm storio visiškai permaišytas XX a. sluoksnis su XVII a. – XX a. vidurio radiniais. 90–95 cm gylyje rastas archeologiškai